

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.— Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta D 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 30.

Sreda, 15. aprila 1931.

Leto VI.

„Jugoslovan“ in načrt novega rudarskega zakona.

Rudarji, zanesite se le na svoje svobodne strokovne organizacije!

Ministrstvo za šume in rudnike je pred več časom izdelalo osnutek novega rudarskega zakona in ga predložilo na vpogled zainteresiranim korporacijam. Načrt sicer ni bil zadovoljiv, vendar je bil sposobna podlaga za razpravo o rudarskem zakonu. Tekom časa pa se je rudarskim družbam, podjetniškim korporacijam in njihovim zaplečnikom ter protektorjem posrečilo prvotni načrt popolnoma pokvariti. O gorostasnih določbah tega načrta so objavili zadnji »Delavec« in drugi listi prejšnji teden temeljit članek, ki je rudarjem predložil nekatere njegove najbolj kričeče predpise. Opozarjamo rudarje in druge delavce, da ta članek v zadnji številki »Delavca« pazno prečitajo. Določbe zadnjega načrta, zlasti o kaznih, o odpovedi rudniških stanovanj, o odpovednem roku službe in o privilegijih podjetniških konzumnih prodajaln so take, da bi, če bi postale zakon, v resnici rudarje popolnoma zaslužile. Opravičeno bi bilo pričakovati, da bo vsa količina pošteno in pravično misleča javnost odobrvala odklonilno stališče proti zadnjemu načrtu rudarskega zakona. Tudi vlada ne bo mogla iti preko konstatacij.

Toda, kaj se je zgodilo?

Ljubljanski dnevnik »Jugoslovan«, ki še vedno izhaja, je v sobotni številki, in sicer na uvodnem mestu, tam, kjer običajno priobčuje svoje takozvane programatične članke, objavil dopis, v katerem neznani dopisnik nastopa za zadnji načrt rudarskega zakona in se popolnoma postavlja na stran rudniških družb. Temeljitemu članku pa celo očita površnost. Nazadnje pa celo izjavlja, da je članek naperjen — proti interesom države. Radi bi poznali pisca tega članka, ker je njegova površnost pri študiju načrta rudarskega zakona naravnost fenomenalna. Zaenkrat je pa za vsebino članka odgovoren »Jugoslovan«. Pri tem se spominjamo na njegove limonaste programatične članke o narodni slogi in o njegovi zatrtjevanji ljubezni do siromašnih rudarjev. Konstatirati je treba, da dosedaj še noben list ni zavzel tako neprijaznega stališča napram rudarjem. Gospodoma Mihi in Strucu je treba zares čestitati, da imata za svojo »narodno« delavsko organizacijo to glasilo.

Popoln nedeljski počitek na Angleškem.

Tudi za gledališča in kinematografe.

Angleška vlada je predložila spodnji zbornici predlog, po katerem bi se ob nedeljah ne smele vršiti gledališke in kinematografske predstave ter zabavne prireditve. Izjemoma bi prireditve dovoljevale oblasti s pridržkom, da ima osebe, ki je pri prireditvi zaposleno v nedeljo, med tednom nadomestni prosti dan. Predlog je zbudil precej razburjenja.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori svojo dolžnost takoj!

Po devetih letih diktature zmagali republikancev v Španiji.

Kraljeva rodbina odpotovala v London. — Alfonz se namerava odpovedati prestolu, ker so pri volitvah zmagali republikanci.

Devet let je vladala v Španiji pravzaprav vojaška diktatura, dasi je bila že skoro pred šestdesetimi leti uvedena nekaka parl. demokracija. Vsled zatiranja strank, odrekanja svobodne volje in pravice do svobodnega razvoja v mejah zakonov in zdravega človeškega razuma se je končno odpor moral pojaviti, in sicer predvsem naravno v republikanizmu, ker je narod čutil pritisk od monarhizma. Razvoj, če ni svoboden vsaj toliko, da se udejstvuje človeški um, če ni svoboden vsaj toliko, da misli, razpravlja in dela v smislu svoje ideologije, si poišče novo smer, in sicer navadno najradikalnejšo. Tako je bilo na Španskem; tako je reakcionarna Španska polagoma prešla po večini v republikanizem.

V nedeljo, dne 12. t. m. so se vr-

šile na Španskem občinske volitve. Volitev je za volilce obvezna.

Vlada je sklenila odstopiti. Kraljeva rodbina pa je odpotovala v London, kjer hoče počakati, kako se bo razvijal politični položaj v Španiji.

V Madridu, glavnem mestu Španije, so dobili združeni socialisti in republikanci nad 100.000 glasov, monarhisti pa samo 34.000.

Monarhisti so dosegli samo v devetih od petdesetih provinc večino; povsod drugod, v 41 provincah, so zmagali republikanci, ki so vsi nastopali skupno s socialistično stranko.

Vlada je hotela s temi volitvami samo pregledati politični položaj, ki jo je naravnost razočaral.

Prisilno praznovanje v revirjih.

Rudarji ne zaslužijo niti za odtegljaje več.

Predpraznični upi, da se bo po praznikih več delalo, se žal niso uresničili. Tako so rudarji v Hrastniku do 13. t. m. napravili še 1 šiht in jim je sploh rečeno, da naj ostanejo doma do nadaljnjega. Da je rudnik Hrastnik tako prizadet (in to pri vsaki taki priliki), je vzrok to, da nima prostora za depò. Rudarji v rudnikih Trbovlje, Zagorje, Rajhenburg, Kočevje pa bodo v najboljšem slučaju v prvi polovici t. m. napravili samo po 5 šihov. Kot trenutno izgleda, bodo od 16. t. m. dalje zopet praznovali tudi ti rudarji.

O bedi, ki vlada vsled poldrugoletnega delnega praznovanja in sedaj skoro popolne ustavitve dela med rudarji, skoro ni mogoče več pisati in tudi nič ne pomaga. Povemo samo to, da bo ob prihodnjem plačilnem

dnevu (30. aprila) treba nekoga, ki bo dal družbi posojilo za rudarje, da se bo mogel po zakonitih določbah odtegljaj, ki znaša Din 115 do 124 mesečno za kopača, odbiti; zakaj rudarji sami ne bodo toliko zaslužili, da bi ga plačali.

Žalostno je danes hoditi po revirjih in gledati to bedo iz oči v oči. Težko je danes zastopnikom delavstva stopati pred delavski forum, ko rudarji z gladnim in obupa polnim izrazom pričakujejo od njih rešilnega poročila, a jim ga ti ne morejo podati. A še žalostnejše je to, da tisti, ki bi vsaj delno lahko pomagali omiliti bedo, ki vlada danes med rudarji, s tem odlašajo.

V revirjih je obup pritiral rudarje do skrajnosti.

Angleško posredovanje na Balkanu.

Za sporazum med balkanskimi državami.

Angleška delavska vlada je v prijetnem položaju, da ni kot kolonialna država prav mnogo interesirana na razvoju in medsebojnih odnosih med evropskimi državami. Ta položaj omogoča delavski vladi, da iz zgolj dobrohotnih in pomirujočih razlogov posreduje, kjer le more, da se odnošaji konsolidirajo.

Za mesec junij so bili povabljeni na Angleško francoski, nemški in avstrijski zunanji ministri ter nemški kancler Brüning. Briand pa povabilo odklanja.

Se z večjo vneto pa intervenira angleški zunanji minister Henderson na Balkanu. Že pred daljšo dobo je poizkusil intervenirati v macedonskem vprašanju, dalje med Bolgarijo in Jugoslavijo. Na zadnjem ženevskem zborovanju je pa Henderson osebno posredoval med Bolgarijo in Grčijo v sporih finančne naravi še iz predvojnega doba.

Te dni pa je Henderson osebno pisal bolgarskemu in grškemu zunanjemu ministru, v katerih pismih prav resno predlaga, da se obe državi podvržeta haaškemu razsodišču. Grška vlada je Hendersonov predlog že sprejela, bolgarski ministriški predsednik Ljapčev se pa še obotavlja, češ, da bo odgovoril

na Hendersonov predlog šele po volitvah, ki bodo meseca maja. Mogoče pa je, da Ljapčev v kratkem odstopi, vendar je upati tudi potem, da se za ta sporazum interesirata tudi Turčija in Italija, da pride do sporazuma med Bolgarijo in Grčijo in preneha med njima ostra carinska vojna.

V enakem zmislu je interveniral sofijski angleški poslanik Waterloo v Beogradu, kjer se je razgovarjal z zunanjim ministrom Marinkovičem najbrže o macedonskem vprašanju in nadaljevanju akcije za zblizanje Jugoslavije in Bolgarije. O poteku teh razgovorov nimamo sicer oficijelnih poročil, vendar menimo, da je tudi tu angleška delavska vlada navetovala sporazum ter ponudila posredovanje.

Kulturna Italija. V Italiji mrgoli političnih jetnikov. Te jetnike mučijo kulturni Italijani prav na svojevrsten način. Glicerini, klešče, vroče železo, s podganami bogato opremljene ječe, to so že znane stvari. Med torturami je pa tudi zabadanje igel za nohte na rokah in nogah. To je pač visoka, humana kultura, o kateri radi govore v Italiji in tudi še drugod po širokem svetu!

Ratifikacija socialno-politične konvencije.

Jugoslavija—Avstrija.

Izmenjane so bile med Jugoslavijo in Avstrijo naslednje konvencije:

1. O zavarovanju rudarjev zoper nezgode (od 18. junija 1924).
2. O bolniških taksah po pravilniku prejšnjih c. kr. državnih železnic in njih zdravstvenih fondov (od 18. junija 1924).
3. O nezdodni zavarovalnici v Gradcu za Štajersko in Koroško (od 27. septembra 1924).
4. O bolniški blagajni za nameščence in delavce avstrijske južne železnice (od 27. septembra 1924).
5. O nezgodnem zavarovanju proviziornih sindikatov državnih železnic (29. maja 1924).
6. O penzijskem fondu zveze avstrijskih lokalnih in ozkotirnih železnic (od 18. junija 1924).
7. O splošnem pokojninskem zavarovanju za nameščence (od 29. marca 1924).

Rudarska internacionala za skrajšanje delovnega časa.

Rudarska internacionala apelira na Društvo narodov.

Kriza v premogarski industriji postaja hujša. Tudi jugoslovanski premogarji trpe pod njo in nobenega izgleda ni, da se te razmere znatno omilijo.

Mednarodna rudarska zveza v Bruslju je z ozirom na vedno slabši položaj rudarjev sklenila, da se bo vršil meseca julija izredni kongres, na katerem se bo sklepalo, kaj naj rudarji ukrenejo, če Društvo narodov ne bo storilo nikakršnega odločilnega koraka v prid socialnega položaja rudarjev. Izvršni odbor je soglasno mnenja, da se mora predvsem uvesti najmanj sedemurni delovnik v vseh rudnikih in obratih, ki pribavljajo kurivo. Potrebno je dalje, da mednarodni dogovor o delovnem času v rudnikih ne dovoljuje posameznim deželam nikakršnih ugodnejših delovnih pogojev za podjetnike in nižje mezde ter da se enaki pogoji uveljavijo tudi za rudnike rujava premoga.

Zahteva mednarodne rudarske zveze je aktualna zaradi nebriznosti Društva narodov za stvar in zaradi delovnega časa, ker še danes delajo rudniki, kjer delavstvo ni zavedno, še vedno tudi v rudarstvu po devet, deset in več ur.

Portugalska na pragu nove revolucije.

Otok Madeira izhodišče revolucije.

Portugalska ima zopet skrb. Najprej je nastala revolucija na otoku Madeira, ki so se ji pridružili še Azorski otoki. Vlada o vstaji ne poroča.

Dne 10. t. m. so pa odkrili tudi na Portugalskem samem, v glavnem mestu Lizaboni, vojaško zaroto, ki bi bila imela izvesti vojaški upor. Nad 30 revolucionarnih voditeljev po raznih mestih je policija zaprla. Vlada se je preselila v topniško vojašnico ter zasedla vsa mesta z vojaštvom. Uporu se je deloma pridružil tudi vojaštvo, zlasti na Azorih.

V splošnem se sodi, da je položaj resen, ker prebivalstvo v veliki meri simpatizira z revolucionarji.

Zakon in zasilna odredba.

Stališče nemške socijalne demokracije.

Z ozirom na zasilno odredbo, ki jo je izdala nemška vlada proti raznim zborovanjem, nastopom in demonstracijam, pri katerih so se vršili poboji in zavrtni umori, je govoril v Berlinu po radiu tudi sodrug Viljem Dittmann, ki je rekel med drugim tudi naslednje:

»Zasilne zakonske odredbe kažejo med prebivalstvom nekakšen predobčutek, kako diktatura vpliva. Kar se od zgoraj odreja in vsili, zbujajo povsem naravno več ugovora in nezadovoljnosti, kakor če se sklepa spodaj in uvaja. Pot državnega razvoja v vseh kulturnih državah vodi od diktature k demokraciji, reakcija tujatam na stvari ne izpremeni. Prejšnje samogospodstvo knezov je prevzel demokratični parlamentarizem. Iz notranje potrebe je kapitalistični gospodarski sistem vedel do tega, da je odgovornost za državne izdatke, dolge, davke in doklade postavil na širšo podlago, da se zakoni ne vsiljujejo od zgoraj, marveč jih sklepa ljudsko zastopstvo in da se državni posli vodijo sporazumno z ljudskim zastopstvom. V Nemčiji je šele bridka izkušnja svetovne vojne pomagala temu spoznanju do zmage, toda žal, šele v trenutku, ko je bil že polom pred vratmi; tako sta bila

demokracija in parlamentarizem postavljena naravnost pred nemogoče naloge, da strto ljudstvo in državo uničenega narodnega gospodarstva, ki bo nosilo bodoča desetletja moreče posledice vojne, zopet dvigneta iz tega položaja.

Nad 100 milijard (1300 milijard Din) nemškega narodnega imetja je požrla vojna, nadaljnjih 100 milijard znašajo notranja in zunanja trajna bremena, ki nam jih je naprtila vojna. Ta strahovita dedščina ni dala nemškemu narodu, da bi se mogel veseliti svoje novo dobljene demokratične svobode in samoodločbe, marveč je vedla do zmede duhov,

ki dolže demokratičnega upravitelja konkurza, da je kriv razmer, ki jih je povzročil stari sistem.

Ta zmeda je pod vplivom težke gospodarske krize obupane množice volilcev iznova spravila do tega, da volijo večje število poslancev v državni zbor, ki streme po zopetni uvedbi diktature in hočejo odpraviti enake pravice za vse. Iz tega razloga je nastalo za zakonodajni ustroj anormalno stanje, ki so ga povzročile zasilne odredbe.

Govornik je s tem povdaril dej-

stvo, da gre borba dejansko samo proti demokratičnemu parlamentarizmu in predvsem za — kapitalistično diktaturo, kateri se mora

nemški narod upirati tembolj, ker je ravno kapitalistična diktatura zaskrivila vse zlo, pod katerim trpi danes vsa Evropa.

Doma in po svetu.

Fašizem je zmota. Fašizem ali fašizmu podobna gibanja niso novi pojavi. Zgodovinski ostanki iz dob herojstva in trinoštva so taka gibanja, ki pa se danes, ko je splošen razvoj napredoval, človeštvo postalo kulturno, ne more nikjer obnesti. Nasilstvo sicer popari javnost, spravi kulturno dušo človeško v nekako latentno stanje, ki pa v svoji notranjosti ne miruje. Narava razvoja, narava kulture ne more nikdar mirovati, ampak zahteva v tej ali oni obliki svobodnega razmaha in napredka. Na videz se razvoj s silo lahko ustavi, toda le na videz. Njegove notranje naravne in moralne sile se kljub temu razvijajo, silneje razvijajo, ker je naravni zakon, da je razvoj sila, ki je ne more nobena moč zaježiti ali celo odpraviti. Lep zgled v tem pogledu nam daje Italija, Španija, prav sedaj tudi Nemčija in Avstrija. Nemogoče je uniformirati človeškega duha, nemogoče, ker se želi in hoče udeleževati po svojem razumu. Ne fašizem, ne fašistična diktatura, ampak delo, delovanje v interesu splošnosti je metoda, ki ustvarja gospodarske in politične enote ob sodelovanju duha, ki hoče naprej, naprej!

O stabilizaciji jugoslovanske valute poroča francoski list »Information«, da so dani vsi pogoji za zakonito stabilizacijo jugoslovanske valute in da ne bo stabilizacija povzročala težkoč. List pa še kljub temu meni, da bi bilo prav, če bi Društvo narodov povedalo svoje mnenje o tem vprašanju.

Nov rudarski zakon. Centralno tajništvo Delavskih zbornic je prejelo v študij načrt novega rudarskega zakona, ki pa je v mnogih točkah slabši od dosedanjega in bodo rudarji morali osredotočiti vse svoje sile v smeri, da ga zboljšajo.

Hočejo se samo prepirati — kaj resnega nočejo storiti. Tako je označil Henderson evropsko politiko držav. In res. V dve in pol fronte najmanj se hoče razčesniti Evropa. Povod živahni debati o frontah je dal nemško-avstrijski carinski dogovor. Baza, na katero se naslanjajo, je Nemčija. Proti Nemčiji so pa desni in levi sosedje in še celo v zadnjem času ljubljansko glasilo katoliške akcije. Francija, Čehoslovaška, Poljska in morda še nekaj držav tvori eno fronto, Nemčija in Avstrija, morda še Ogrska in Italija drugo, pol fronte pa tvori — evropska Rusija. To so tri fronte, ki se pripravljajo na carinsko in morda tudi kr-

vavo vojno. Predvsem je povzročil polemiko strah pred Nemčijo. Ne poudarjajo pa tega momenta več tako pogostoma, ker so odkrili nov tehten razlog. Nemčija, pravijo, se ne more otresti ruskega vpliva in s pomočjo nje bo Rusija z uspehom izvajala svoj dumping. Tudi druge države koketirajo preveč z Rusijo, zato, ljubi Nemci, je potreben vzhodnoevropski blok držav, ki bo zaprl vrata ruskemu dumpingu. To je najnovejša fraza Češke in dunajskega Heimwehra. Ta vzrok, ta bo pa držal. In vendar vsa ta agitacija nima prav nobenega drugega namena, kakor nadaljevati carinsko vojno in jo še poostriiti. — Razvoj gospodarstva zahteva drugačno politiko. In morda bo ravno Čehoslovaška najdražje plačala ta eksperiment. Narodno gospodarstvo zahteva izrabo ugodnih gospodarskih zvez in preorientacijo gospodarstva v splošni dobroti. Evropski narodi ne bodo mogli nositi velika bremena slabe carinske politike.

Interesne sfere za vsako ceno. Zanimivo je zasledovati zadnje tedne poplaval v našem časopisju »pour la France«, povodom nemško-avstrijske carinske pogodbe. Pri tem so nekateri listi naravnost germanofobski. Za ali proti svojim interesom, je čisto vseeno. Ali mora res tudi v politiki pariška moda odločevati?

Koroški Slovenci tarnajo, da jim vlada noče izpolniti obljub, ki jim jih je dala pred volitvami, da je njihove glasove pridobila zase. Mi jim nismo krivi in avstrijski socialni demokrati tudi ne, čemu so pa drli čez drn in strn za krščanskimi socialci in jim pridno pomagali udrihati po socialistih, ki so se do danes edini zavzemali za kulturne in politične pravice koroških Slovencev.

Število prebivalcev mesta Beograd. Po dosedanjih ugotovitvah ima Beograd 242.000 prebivalcev.

Preselitev prometnega ministrstva v Beogradu. Prometno ministrstvo v Beogradu z direkcijo se je preselilo v novo palačo.

Šteti, — da si prihraniš skrbi! Varčna gospodinja uporablja pri pranju Zlatorog milo, — tako začne štetiti! Potem je lahko sigurna, da bo perilo ostalo trpežno!

Delavec nima le pravico, temveč tudi dolžnost zahtevati boljše življenjske pogoje. V katoliških krogih Budimpešte je povzročil članek, ki ga je objavil v reviji »Madžar-Kul-

Češki narodni socialisti nočejo popolnoma prelomiti s kapitalizmom.

S kongresa čehoslovaške narodno-socialistične stranke.

Čehoslovaška narodno-socialistična stranka je imela te dni v Pragi svoj dvajseti kongres. Za predsednika je bil zopet izvoljen senator Klofač.

O pozdravu jugoslovanskega zastopnika Juvana iz Ljubljane poroča »Prager Presse« tako-le:

»Nato je pozdravil kongres jugoslovanski zastopnik Juvan, ki je zaključil svoj nagovor z navdušeno sprejeto zaobljubo »zvestobo za zvestobo«. Ko je omenjal kralja Aleksandra, katerega modra politika bo ustvarila novo zdravo Jugoslavijo, so vsi zborovalci vstali in priredili kralju in zavezniški državi ovacije, ki so se ob intonaciji jugoslovanske himne ponovile.«

Zanimiva izjava Klofača.

Na kongresu čehoslovaške socialistične stranke je prvi govoril k novemu akcijskemu programu predsednik Vaclav Klofač. Takoj v uvodu je podal načelno izjavo, da je stranka sicer socialistična, ne pa marksistična ter da je nacionalna in čehoslovaška. V socialnem oziru zahteva stranka pravično razdelitev narodnih prejemkov itd.

Na kongresu je govoril o zunanji politiki tudi zunanji minister dr. Beneš, ki je svoječasno izstopil iz stranke, ker mu je stranka očitala, da ne more zagovarjati njegovega delovanja.

Masažnik o demokraciji.

Na pozdrav kongresa čehoslovaških narodnih socialistov v Pragi je predsednik Masažnik odgovoril pismeno in napisal o demokraciji naslednjo pomembno misel:

... »Resnično verujem, da je demokracija poštena in pametna diskuzija, ne samo v notranji, marveč tudi v zunanji politiki. Taka diskuzija je seveda le mogoča ob priznavanju vseh dejanskih po naravi in zgodovini podanih političnih razmer. Sovražnik demokracije je diletantizem in konjunkturistično političarenje. Življenje posameznika je mnogo prekratko, da bi preostajal čas za politično igranje in igranje...«

Tako govori modri predsednik čehoslovaške republike.

tura« bivši vodja jezuitov, pater Elemer Csabossy, veliko senzacijo. V omenjenem članku zahteva pater odločno izvajanje socialne politike in pravi med drugim: Delavec nima samo pravico, temveč z ozirom na svojo družino in sodelavce tudi dolžnost, zahtevati pošteno plačilo in znosne delovne pogoje. Kristus ni nobena španska stena, za katero bi se smeli bogati trusti in borzni spekulantji skrivati, da bi uboge izkoriščali. Svet noče postati pameten. Kapitalizem se brani moralnih reform ravnotako kot gospodarskih. Ako bo še nadalje tako ostalo, tedaj bo kapitalizem odplavila svetovna revolucija. Nerazumljivo je, da se madžarska katoliška družba še vedno ne zaveda pereče važnosti tega problema. Jezuiti ni ležeče na spremembi kapitalističnega gospodarskega sistema, nasprotno on je za to,

Jack London:

Izgubljeni obraz.

Tu je imel Subienkow priliko, da nikoli take, učiti se zemljepis in spoznavati neznane narode. Vpričo njegova so snovali Eskimi od Nortonskega zatona, z otoka Sv. Lawrence, z rtiči Valeškega princa in celo s predgorja Barrowa. V njih govorici so ti kraji nosili drugačna imena in razdalje so se pri njih merile po »dneh« ali po »spanju«, ki se je spreminjalo po težkočah potovanja.

Ti čudni trgovci so prihajali iz svoje dežele, ki je bila čisto kaj daleč, a kamenite svetilnice in jekleni nož so prišli pa še od dalje. Subienkow je tako ukrenil, da so privajali predenj vse te klateže in bodisi z grožnjo ali z laskanjem jih je pripravljaj, da so govorili. Vselej pa je šlo za fantastične nevarnosti, za zverine, sovražna plemena, neprodne goščave in divja pogorja. Potlej pa je v čedalje večjih presledkih prihajal glas o belokožcih, modrookih in plavolasih, ki neprestano iztičejo za mehonom in runom ter se bijo ko vragovi. Ti so daleč, daleč na vzhodu. Ve se zanje, a nihče jih še nikoli ni videl. Govorica se je prenesla od ust do ust.

Spričo razlike v narečjih in teme v teh možganih, se je istina mešala

z bajko. Toda glas je vendarle prišel do njega in to je vrnilo Subienkoku vso njegovo hrabrost. Na vzhodu teče velika reka, ob kateri so se namerili na take bele ljudi z modrimi očmi. Tej reki se pravi Jukon. Za pritok ima, je dodajala govorica, drugo veliko reko, ki se izliva v Behringovo ožino na jugu trdnjave Mihaelovske in ki jo Rusi zovejo Kvikpak.

Subienkow se je vrnil v Mihaelovsko in napravil neuspeh pohod ob Kvikpaku navzgor. Tedaj se je pokazal, prišedši s Kamčatke, ruski mešanec Malakov, ki je vodil najhujše krdele polutanskih srečolovcev, kolikor jih je kdaj videlo božje solnce. Subienkow se mu je zadal za pobočnika. Malakov je bil pritisnil h kraju v delti Kvikpaka s svojimi kožnatimi čolni, do roba natovorjenimi z blagom in strelivom. Subienkow jih je brez spotike vodil pet sto milj daleč po naglem strženu reke, ki po globoki strugi teče z brzino petih milj na uro.

Tam je Malakov sklenil obstati na ozemlju Indijancev Nulatom in postaviti utrdbo. Subienkow bi bil želel odriniti dalje. A bližala se je dolga zima. Boljše je bilo čakati. V naslednji pomladi, kadar bi se led raztaljal, bi potegnil za seboj mešanca ali pa, če treba, ga pustil na cedilu ter nato

prečkal Kanado proti Hudsonovemu zatoku.

Pričeli so torej staviti gradišče. Bilo je to naporno delo, siloma naloženo Indijancem Nulatom, in stene iz polen položenih eno vrh drugega so rastle med njihovim jokom in stokom. Po plečih jim je deževalo udarcev s korobači, ki jih je vihtela železna roka pomorskih roparjev. Mnogo jih je ušlo in ko so jih ujeli, so jih odgnali nazaj v trdnjavo, kjer so jih položili na tla s prekrizanimi rokami in nogami ter na njih razkazovali njihovim bratom učinkovitost knuta. Nekateri so umrli zbog tega. Drugi so okrevali in zadovoljni z naukom, katerega so jim tujci vcepili, niso več utekli.

Zimski sneg se je pričel vrtinčiti, preden je bila trdnjava dograjena. Napočila je doba kožuhov in velikanški davek je bil naložen plemenu. Biči so zopet treskali ko toča, da se dajatev izterja, in dokler se vse ne poravna, so si vzeli za talce deco in ženske, s katerimi so postopali s potrebno robatostjo.

Sejala se je mržnja in kri, sedaj pa je napočil čas žetve. Domačini so zavzeli trdnjavo ter jo upepelili. Ob svetlobi požara so potolkli polovico klativitezov. Drugo polovico so deli na natezalnico. Ostal je zgolj Subienkow, oziroma natančneje, Subienkow

in zastavni Ivan, ako smemo še tako nazvati to, kar je tožilo in se zvijalo v smrtni težavi po snegu.

Jakažu so se na porogljivem obrazu še videle brazgotine od nekdanjih udarcev s korobačem. Indijaneec se je pripravljaj na osveto in Subienkow mu na vsezadnje tega ni mogel zameriti. Toda mučenje ga je navdajalo z zono. Domislil se je, da bi se obrnil na Makamuka, plemenskega poglavarja, in ga prosil, naj posreduje zanj. A dobro se je zavedal brezuspešnosti take prošnje. Spomnil se je tudi tega, da bi potrgal vezi na sebi in se spustil v borbo na smrt s svojimi krvniki. Ta konec bi bil hitrejši od onega. Vendar vezi so bile premočne in jermen od kože karibuja, nekakšnega severnoameriškega jelena, ne bi popustili.

Ob tolikem mozgovrtanju mu je potlej šinila še ena misel v glavo. Zaklical je Makamuku, naj pride k njemu, in prosil, naj Indijaneec, ki razume njegove besede, služi obema za tolmača. In govoril je takole:

»Oj Makamuk, meni se noče umreti. Vedi, da sem za to veliko prevzvišen človek, in po pravici ti pravim: ne bom umrl. Ne, jaz nisem podoben vsem tem mrcinam, ki leže tod.«

(Dalje prihodnjič.)

da kapitalizem ostane. Da pa ne bo prišlo do spremembe, svetuje kapitalistom, naj nasitijo delavce z drobnicami. To je tudi bistvo pod nazivom »Rerum novarum«, misel krščanskega socializma in znane okrožnice papeža Leona.

Madžarska politika. Madžarska in Italija delujeta na to, da se priključita nemško-avstrijskemu carinskemu dogovoru. Ogrska sicer izjavlja, da bi v primeru, če ne bi našla v Nemčiji zadostne gospodarske zaslonbe, morala sodelovati s Čehoslovaško. To je razumljiva licitacija.

Protestne akcije nastavljenec in delavcev proti nameravanemu poslabšanju socialnega zavarovanja v Avstriji. Kakor smo že večkrat poročali, so tudi v Avstriji delodajalci na delu, da bi se delavsko socialno zavarovanje poslabšalo. Toda v tem oziru so naleteli na enoten nastop delavstva in nameščencev. V vseh zveznih deželah se vrše protestni shodi.

Avstrija je odpovedala trgovske pogodbe z Ogrsko in Jugoslavijo. Pričakujejo se še tekom tega leta nova pogajanja, ki bodo morala že vpoštevati nemško-avstrijsko carinsko zvezo.

Film »Im Westen nichts Neues« bodo prihodnje dni vendar začeli tudi na Dunaju predvajati in se Dunajčanom ne bo treba s posebnimi vlaki voziti čez mejo v Bratislavo, da ga vidijo. Umaknitev svoječasne prepovedi predvajanja, ki jo je vlada izdala na pritisk avstrijskih fašistov, je dosegla intervencija ameriškega poslanika. V zvezi s svoječasnimi demonstracijami proti temu filmu, ki so ga dva večera meseca decembra kazali v dunajskem Schweden kinu, so bili te dni štirje nacionalni socialisti radi nasilja in poškodovanja tuje lastnine obsojeni vsak na mesec dni zaporu.

Volitve obratnih zaupnikov v Donawitzu je oblast anulirala, ker so se ugotovile zlorabe in nasilja s strani Heimwehrovcev.

Plebiscit za razpust pruskega deželne zboru v Nemčiji. Nemški katoličani in njih garda so izposlovili, da se vrši v Prusiji plebiscit za razpust deželne zboru. Liste za vpisovanje klerikalnih plebiscitarjev so razpeložene 14 dni. Malo je pa verjetno, da bi zbrali klerikalci potrebnih pet milijonov prostovoljnih glasov, dasi gre proti socialnim demokratom. Ako ne dosežejo tega števila volilskih glasov, ne bo namreč plebiscita.

Nemški fašisti pridno čistijo svoje vrste. Nemški narodni socialisti jako pridno izključujejo drug drugega. En sam dan so izključili 900 civilnih članov. Hitler ima sedaj svoje organizacije, izključeni Stennes pa svoje.

Prepoved kongresa katoliške mladine v Italiji. Med Vatikanom in Kvirinalom sicer vlada idealno sožitje, odkar se je papež otresel prostovoljnega jetništva ter sklenil s fašistično vlado mir, potem ko se je Mussolini obvezal dati katoliški cerkvi zelo dalekosežne koncesije na račun svobodomiselnosti. Toda fašizem je obenem potežnil gotove meje, preko katerih se cerkev ne sme udejstvovati. Praktične posledice teh pogodb se šele sedaj kažejo. Oblasti so namreč prepovedale kongres katoliške mladine. Vatikan si sedaj misli pomagati na ta način, da namestila ta kongres sklicati na svojem eksteritorialnem ozemlju, torej v vatikansko mesto.

Ječo mesto kruha so dobili štirje delavci v Mantui na Italijanskem. Borili so se v tovarni za zvišanje plače in so kot zadnje borbeno sredstvo propagirali stavko. Zato so dobili vsak po 10 mesecev ječe.

Pobijanje ruskega dimpinga — francoska iznajdba. V Parizu naj se ustanovi poseben urad, ki bo kontroliral nabave v Rusiji. Nabav se sme le toliko dovoliti v Rusiji, kolikor bo Rusija kupila evropskega blaga v Parizu. Če hoče dati Rusija blago 25 do 40% pod ceno, bo dobila tudi enako vrednost našega blaga po pravih cenah. Rusija bo imela na ta način veliko izgubo in mi ne bomo podpirali Rusije. Imenitno!

Boj proti nezaposlenosti.

Nasvet strokovnjakov nemški vladi.

Nemški vladi je sestavila komisija socialnih politikov in znanstvenikov, ki ji predseduje prejšnji državni minister dela dr. Braun, poročilo, kako naj bi se pribavilo čimveč prilike za delo. Komisija je izdelala svoje prvo mnenje. Predvsem navaja tri točke z ozirom na upravne ukrepe in dalje poseben zakonski načrt, ki naj bi se nanašal na privatna podjetja ter zlasti tudi določal za posamezne stroke ali obrate največ 40 urni delovni teden.

Upravne odredbe naj bi skrbale: 1. V vseh obratih in upravah države (tudi železnice, pošta in državna banka), dežel, občin, občinskih zvez in podjetij, v katerih je ena teh korporacij merodajno udeležena, je takoj ukiniti dolgi delovni čas in nadure, čim je le mogoče.

2. Označene korporacije in podjetja morajo pri vseh oddajah dobavni rok za dobavo odmerjati tako, da ne dajejo povoda za dolg delovni čas in nadure ter pogodbeno določiti, da se pri izvrševanju naročila ne sme izvajati dolg delovni čas ali delati nadure.

3. Poravnalne oblasti morajo vplivati na tarifne stranke, da se v tarifnih dogovorih določeni delovni čas medsebojno obvezno po potrebi skrajša.

O izjavi komisije se bo izrekla še vlada, ki bo nedvomno pristala na predloge, ker je nezaposlenost velika.

Angleška delavska vlada je povabila nemškega kanclerja Brüninga in zunanjega ministra Curtiusa v London na konferenco. Poleg priprav za prihodnje zasedanje Društva narodov se bo brezdvomno razpravljalo tudi o nemško-avstrijski carinski uniji. Delavska vlada je na to konferenco povabila tudi nekatere druge države, ki se jih to vprašanje tiče, predvsem seveda tudi Francijo, ki pa se po stari navadi kuja, kakor otrok, če ne dobi najlepšega kosa potice.

Angleški finančni minister Snowden, ki je bil dalje časa bolan, je ozdravel ter bo 24. t. m. v parlamentu sam predložil državni proračun.

Žene proti prohibiciji. V majhni finski deželi imajo tudi prohibicijo skoro kakor v Zedinjenih državah. Boj proti prohibiciji so pa začele na Finskem žene. Sestavile so spomenico in jo opremile z nad 100.000 podpisov ter jo izročile predsedniku finske republike. Najbrže tudi same rade pijejo vodko in ne zamerijo možem, čeprav so pijanci.

»Španska akcija« ali »španski fašizem. Socialistični listi poročajo, da snujejo v Barceloni na Španskem fašistično stranko pod imenom »Španska akcija«. Snujejo ta nestvor v javnem življenju patriotični in monarhistični elementi. Voditelj tega gibanja je Martinez Anida. Španski merodajni krogi naj se zavedajo, da jih bo ta akcija zavedla šele v pravo politično anarhijo.

Majniški izleti v Sovjetsko Unijo. Koncem aprila priredi sovjetska izletniška pisarna »Inturist« v Berlinu šest družabnih potovanj v Sovjetsko Unijo, in sicer obiščeta dve turi na svojem potu Leningrad, dve Moskvo, dve pa črnomorsko obalo in Kavkaz. Potniki bodo mogli prisostvovati državnim prvomajskim svečanostim. Najcenejši potovalni razred stane po teritoriju Unije 168 mark vključno s prehrano.

Strokovne organizacije na Japonskem priznane. Na Japonskem strokovne delavske organizacije zakonito sicer niso bile priznane, čeprav so obstojale. Sedaj je predložen parlamentu zakon, ki dovoljuje kolektivne akcije strokovno organiziranemu delavstvu. Zakon ima tudi določbo, ki pridržuje vladi kontrolo v delovnih sporih.

Finančne težkoče Avstralije. Avstralska država Novi Južni Wales je pred par dnevi po svojem predsedniku Langu napovedala konkurz;

Dajmo otrokom solnca in zraka!

Protituberkulozni dnevi.

Kakor lansko leto, priredi tudi letos protituberkulozne lige in antituberkulozni dispanzerji po vsej državi v dneh od 1. do 6. maja protituberkulozne dneve z geslom: Dajmo otrokom solnca in zraka! Namen teh dnevov je živahno pospeševanje vsesplošnega boja proti najhujši socialni bolezni, jetiki.

Dajmo otrokom solnca in zraka: pod tem geslom naj prirede vsa kulturna, humanitarna, prosvetna in zdravstvena društva protituberkulozne dneve. Pod tem geslom naj se prvomajski dnevi posvete zbiranju sredstev za organiziranje počitniških kolonij ob morju, v planinah, v čistem gozdnem zraku. Ako bo privatna inicijativa pridno na delu, ji bodo brezdvomno priskočile na pomoč tudi občine in javne zdravstvene ustanove.

Vsakoletni protituberkulozni dnevi naj imajo namen pouka, vzgoje s predavanji, slikami in filmi.

Poleg vsega je treba vedno še znova tudi pouka. Predpisi glede čuvanja pred okužitvijo v javnih prostorih se površno izpolnjujejo. Poplujvana tla, zakajeno ozračje, to je vse nekaj navadnega. Na vlaku si moraš v oddelku za nekadilce zrak brez škodljivega dima šele priboriti. Gostilne, pivnice, ki so dostikrat pravo leglo vsemogočih kužnih bacilov, rastejo nove iz tal. Tudi v privatnih stanovanjih, čeprav skromnih, bi bilo mogoče mnogokrat urediti zdravejše bivanje.

Težke in množestevilne so žrtve, ki jih vsako leto zahteva jetika.

Ob priliki letošnjih protituberkuloznih dni naj vsak pomaga in sodeluje za cilj:

»Dajmo otrokom solnca in zraka!«

Osrednja protituberkulozna liga v Ljubljani.

odpovedala je plačevanje obresti na svoje zadolžnice. Tudi nekatere druge avstralske države so v sličnih težavah. Radi tega se je v Novem Južnem Walesu pojavilo separatistično gibanje. Del poslancev je za to, da se država razdeli na dve polovici. Seveda se pa s tem ne bodo rešili svojih obveznosti, katerih del bi tudi v tem slučaju morali prevzeti.

Vsake tri sekunde je rojenih pet ljudi. Na vsem svetu živi okoli dve milijardi ljudi. V Evropi pol, v Ameriki četrtno, v Aziji 1.1 milijarde, v Afriki 140 milijonov, v Avstraliji največ 10 milijonov. Umrje na leto 36, rojenih je pa 52 milijonov ljudi. Na dan torej umrje 100.000 ljudi, rodi se jih pa 145.000. Vsake tri sekunde se potemtakem rodi pet ljudi, to je vsake tri sekunde se človeštvo pomnoži za dve osebi, v minuti za 40, v enem dnevu pa že za 57.000 oseb.

Ponoven atentat na železniški vlak v Avstriji. Generalna direkcija avstrijskih zveznih železnic poroča: Dne 8. t. m. je zadel brzovlak med postajama Arnoldstein in Thörl-Maglern na kilometrski kamen, ki je bil izruvan ter položen na tračnico. Lokomotiva je kamen zdrobila, ne da bi to bilo povzročilo nezgodo. Treba je pripomniti, da tudi avstrijske železnice nadaljujejo z vedno večjimi redukcijami osebja.

Ustavljeno kazensko postopanje proti dr. Schmerzu. Svoječasno smo poročali, da je bil graški vseučiliški profesor dr. H. Schmerz kaznovan na 15.000 šilingov radi hudodelstva težke telesne poškodbe, ki jo je zakrivil s tem, ker je kot zdravnik steriliziral moške, da bi postali neplodni. Operacije je seveda imenovali strokovnjak izvrševal na željo in prošnjo prizadetih, od katerih pa v največ slučajih ni zahteval nikakega honorarja ali pa je neznatno odškodnino. Obsojeni je seveda rekuriral in dolgo je sodišče rabilo, da je sodbo prve instance popravilo in dr. Schmerza oprostil.

Radi cerkvene tatvine je bil v Celovcu aretiran trgovec z umetninami Adolf Bauer, ki se je pred vsem zanimal za stare in redke umetnine po starih cerkvah. Baj je pri tem, če ni šlo drugače, posamezne predmete dal po svojih zaupnikih tudi ukrasti. V neki cerkvi je izginilo dragoceno staro slikano okno, ki so ga potem našli v njegovem skladišču.

Proces proti Kürtenu. Dne 13. t. m. je pričel veliki proces proti düsseldorfskemu vampirju Kürtenu, ki je bil dolgo časa strah in groza polmilijonskega mesta in je s svo-

jimi tajinstvenimi umori dal varnostnim organom ogromno posla.

Skandal v Badnu pri Dunaju. Na Sveti večer so našli ob cesti v bližini Vöslaua ribjega trgovca Frömmela ubitega. Kot umor osumljen je bil aretiran delavec Rois. Pred par dnevi se je pa izkazalo, da je morilec nekdo čisto drugi: v Badnu pri Dunaju so aretirali tri delamržne postopake, trgovskega potnika Otona Kordasa in pomožna delavca Josipa Ivanšiča in Frica Gausa, ki so brez dela dobro živeli od prostitucije; prodajali so se abnormnim moškim. Iz medsebojne zavisti za boljši plen so se sprli in drug drugega naznanili oblasti, ki je vse tri aretirala. Pri tem so prišle čedne stvari na dan: ugotovilo se je, da ni Rois ubil trgovca Frömmela, temveč Gausa. Na podlagi nadaljnjih izpovedb teh treh ničvrednežev so aretirali tudi celo vrsto uglednih oseb v Badnu, Berndorfu, Schwarzaumu in Vöslauu, ki so bile toliko nepravilne, da so se dale izzvati od njih k homoseksualnim dejanjem; med aretiranimi je tudi ravnatelj tovarne za strelne naboje v Hirtenbergu, dva hotelirja iz Badna, oba poročena, in več obrtnikov. Pričakujejo še nadaljnjih aretacij.

Samomor treh vdov v Berlinu. Veliko pozornost je povzročil samomor treh vdov. Može samomorilk so bili vsi ugledni trgovci. Nesrečnice so šle v smrt iz gospodarskih vzrokov. Zastrupile so se s plinom.

Se o »Aferi Dreyfus«. Zadnjič je prišla v gledališče, v katerem se igra drama »Afera Dreyfus«, ki jo je v francoščini priredil pisatelj Richepin, neka zelo razburjena dama. Po predstavi je šla v gledališko pisarno, kjer se je nahajal pisatelj, vzela je iz ročne torbice pasji bič in je z njim dvakrat udarila pisatelja preko obraza. Pri tem je vzkliknila: »Tu imate za onečastjenje spomina mojega očeta!« Dama je bila hči zloglasnega majorja Esterhazyja, ki nastopa v drami.

Volkovi so jih požrli. Prošli mesec se je v rumunski občini Murat zgodil ta-le strahovit slučaj: vaški župnik in župan sta se vračala na saneh iz sosedne občine domov. Med potjo ju je napadlo krdele volkov. Prijela sta za puške in sta dva volkova ustrelila, ostali so se razbežali. Moža sta nato izstopila, da bi ubiti zveri naložila na sani in vzela s seboj. Konji pa, ki so bili radi volkov in radi streljanja čisto preplašeni, so medtem s sanmi ušli. Ko so drugi dan vaščani šli iskat moža, so našli samo še njune kosti, ki so jih volkovi obrali.

Pomiloščen prelät. V Kovnu je bil bivši prelät Olševski, ki je bil pred poldrugim letom radi umora svoje ljubice obsojen na šest let ječe, pomiloščen.

100.000.000 Kitajcev živi že danes pod sovjetskim režimom v različnih avtonomnih malih državah južne in zapadne Kitajske, ki pa nimajo s sovjetsko Rusijo nobene direktne zveze. To dejstvo dela šefu nacionalistične vlade v Nankingu, Čangkajšku, precej skrbi in se bo o tem govorilo tudi na bližnji konferenci med sovjetsko Rusijo in Kitajsko v Moskvi.

Pet črncev obsojenih na smrt na električnem stolu. V državi Alabama v Zedinjenih državah je bilo pet črncev v starosti od 16 do 19 let, ker so hoteli posiliti deklice. Trije izmed njih so bili že popreje kaznovani radi enakega delikta. Vsekakor je življenje črncev malo vredno!

Ljubljana.

Prvi delavski prosvetni večer

priredi v petek, dne 17. aprila 1931 ob pol 20. uri v dvorani Delavske zbornice Delavsko glasbeno društvo »Zarja« in ljubljanska podružnica »Svoboda« s prav zanimivim in bogatim sporedom:

1. Predavanje o Delavski olimpiadi na Dunaju, predava Ciril Štukelj. K temu predavanju s sklopičnimi slikami o raznih znamenitostih Dunaja, predava Cvetko Kristan.

2. Štefanija Vukova zapoje Jos. Pavličič: Uspavanka in Pastirica.

3. Operni pevec Goslič zapoje Ravnikovo skladbo: Vasovalec in Čej so tiste stazice; Adamičev: Planinec in Foersterjevo arijo iz opere Gorenjski slavček. Na klavirju spremlja Vukova in Godiča konservatorist Zebra.

4. Brdnik, kovinar iz Strojnih livarn in tovarn zaigra solo na gozdni rog, in sicer skladbo C. D. Lorenza: Melanholija. Na klavirju spremlja št. Vukova.

5. Drazil, kapelnik Sonnyboy-Jazza zaigra na saksofon skladbo M. Lacke: Wiedoch's Rubato. Na klavirju konservatorist Zebra.

Vsi sodelujoči so ali člani »Svobode«, glasbenega društva »Zarja«, oziroma simpatizerji, tako da je ta prosvetni večer res delavski prosvetni večer. Take večere bosta »Svoboda« in »Zarja« prinejali odslej vsak mesec, izveniški poletne mesece.

Vstopnine ni, tako da se ga delavstvo lahko udeleži polnoštevilno.

Palača Delavske zbornice v Ljubljani. Delavska zbornica v Ljubljani je gradila svojo palačo s posredovanjem mestne občine. Zbornica se pogaja za odkup palače, h kateri je že prispevala kot delež znaten znesek. Pogajanja so haje že dokončana. Treba je samo še, da ljubljanski občinski svet pogodbo odobri. Ta korak moramo smatrati kot važen napredek za razvoj delavskega gibanja, ki sedaj komaj diha v svojih pretesnih prostorih.

Maribor.

Občni zbor »Detoljuba«. V soboto, dne 11. t. m. se je vršil v društvenih prostorih na Ruški cesti dobro obiskan občni zbor delavskega društva »Detoljuba«. Uvodoma je poslovovali podpredsednik s. Pelikan podal splošen pregled o društvenem delovanju v minulem letu, nakar so poročali posamezni društveni funkcionarji, in sicer je podala tajniško poročilo s. Glaserjeva, blagajniško s. Novakova, poročilo gospodarja pa s. Pezdiček. Iz teh poročil je bilo razvidno, da je bilo društveno delovanje zelo živahno in da je doseglo lepe uspehe, zakar gre vse priznanje društvenemu vodstvu. Po delitvi razrešnice, katero je predlagal član nadzorstva s. Gril, je bil izvoljen novi odbor, katerega tvorijo povprečni stari odborniki s. Pelikanom na čelu. Tretja točka dnevnega reda je bila izpopolnjena z globoko zasnovanim predavanjem o modernem vzgojstvu, pri katerem je predavatelj s. Pelikan zlasti predočil uspehe Montesorijeve šole, ki prodira že danes po vseh modernih in naprednih državah. Navzoči so pazno ter z odobravanjem sledili tem izvajanjem, nakar je bil lepo uspehi občni zbor zaključen.

**Vsakdo mora čitati
Fr. Žgečevu knjigo**

o spolni vzgoji

**Stane 8 Din in se dobi
v vseh knjigarnah. ...**

Vse roditelje opozarjamo na plodnostno delovanje tega nadvse koristnega društva ter jim toplo priporočamo, da pošljejo svoje otroke k »Detoljubi« in da se tudi sami obračajo glede kočljivih vprašanj pri vzgoji svojih otrok na društveno vodstvo.

Važno predavanje o tekstilni industriji pri nas. Na povabilo Jugosl.-čehosl. lige v Mariboru je imel minul petek tajnik Delavske zbornice F. Uratnik zanimivo predavanje, ki se je vršilo ob številni udeležbi v mali dvorani hotela »Orel«. Predavatelj je stvarno orisal položaj tekstilne industrije v Dravski banovini, ki se je v povojni dobi zelo razvila. Tako je pred vojno imela Slovenija le 4 tekstilne tovarne, kjer je bilo zaposlenih okrog 1000 delavcev, sedaj pa je število zaposlenih naraslo že nad 11.000. Vsled razmaha te industrije se je produkcija v tej stroki dvignila, tako da dosega že 64 odstotkov celotnega konzuma. Lastniki teh tovarn so povprečni inozemci, ki nameščajo na vodilna mesta svoje rojake. Po predavanju je predsednik dr. Reisman še ugotovil, da nekatere mariborske tovarne obratujejo večinoma z jugoslovanskim kapitalom, kar najboljšje potrjujejo visoke hipoteke, ki znašajo samo v Mariboru nad 20 milijonov dinarjev, nakar je zaključil ob velikem odobravanju to pomembno predavanje.

Zborovanje lesnih delavcev v Mariboru. Podružnica lesnih delavcev sklicuje v ponedeljek, dne 20. t. m. ob pol 7. uri zvečer v društvenem lokalu gostilne »Zlati konj« v Vetrinjski ulici člansko zborovanje. Ker je dnevni red zelo važen, se roizivajo vsi mizarji in lesni delavci, da se tega zborovanja v velikem številu udeležijo.

Lep napredek knjižnice odseka Delavske zbornice. Meseca marca je knjižnica Delavske zbornice v Mariboru izposodila 1028 članom 1795 leposlovnih in 58 znanstvenih knjig. Od teh 627 slovenskih, 107 srbohrvaških, 1090 nemških in 29 drugih. Na novo je pristopilo 38 članov. Priporočamo našemu delavstvu, da pridno posega po lepih knjigah, ki so mu v tej knjižnici za malenkostno izposojnino na razpolago.

Polnilna peresa dobite že za 18 dinarjev v papirnici Ljudske tiskarne. Oglejte si jih!

Jesenice.

Redni letni občni zbor Saveza Metal-skih Radnika Jugoslavije, Sekcije težke železne industrije, se vrši v nedeljo, dne 26. aprila 1931, ob 9. uri dopoldne v prostorih

»Delavskega doma« na Savi. Nihče naj ne manjka!

Ustanovni občni zbor podružnice turističnega društva »Prijatelj Prirode« se vrši v nedeljo, dne 26. aprila 1931, popoldne ob 3. uri v dvorani Delavskega doma na Savi. Na ustanovni občni zbor pride tudi tajnik centrale iz Zagreba s. Razdraz, povabljen pa je tudi naš domači proletarski alpinist-veteran s. dr. Tuma. Sodrugi in sodružice, vsi, ki ste prijatelji prirode, pridite in pristopite k temu proletarskemu turističnemu društvu. Pristopnina je Din 10.—. Članarina pa je letno Din 25.—. Kdor se želi vpisati, naj se zgleda pri ss. Jeramu, Čufarju ali Smolnikarju na Jesenicah, dalje pri s. Vodnovu Jakobu v Gorjah ter pri s. Maleju Valentinu. Vsak mora priložiti tudi svojo najnovejšo fotografijo za izkaznico. — Pripravljalni odbor.

Kaj je s kanalizacijo v jeseniški občini na Savi. Poletje prihaja, toda jeseniški občinski odbor ne kaže nobene volje, da bi se enkrat napravilo kanalizacijo od Kovača do Markeža na Savi. Smrad na cesti ne bo izginil, dokler kanalizacije ne bo. Res je malo čudno, da se za spodnji del Jesenic občinski odbor prav nič ne zmeni, dasi prihaja od tam glavni vir dohodkov jeseniške občine. Izgleda, da se sedanji odbor briga samo za oni del, v bližini kolodvora. Skrajni čas je, gospodje, da pokažete, da hočete biti res napredni in pravični. Če se je naše delavske odbornike razrešilo v občinskem odboru, pa s tem ni rečeno, da moramo sedaj poginuti v blatu. Zganite se, sicer bomo poslali pritožbe na vse mero-dajne instance. Izgleda tudi, da se občina ne čuti najmanj dolžna poskrbeti za odstranitev nesnage po raznih ulicah, kjer se že sedaj, v zgodnji pomladi, razširja dušljivi smrad. Naj bi se deloma pritislilo na hišne posestnike, deloma pa bi občina tudi sama lahko malo skrbela za snaznost. Če se človek pelje s kolesom, je pred Markežom na Savi vedno polno steklovine. Ubogi kolesar-delavec pa kupi nove cevi. Isto-tako zanemarjena je pot čez dvorišče Brinarjevega posestva (spada že pod Koroško Belo), ki je vedno polna nesnage in blata. Tudi glede izvažanja gnojnice na vrtove in njive bi bilo treba kaj ukreniti, da bi se to delo smelo opravljati ob gotovem času in pa po predpisih, ki recimo veljajo v mestih. Torej kako misli naša občinska uprava o teh vprašanjih? Prizadeti.

Hrastnik.

Podružnica »Prijatelj Prirode« v Hrastniku je na velikonočne praznike priredila dvodnevni izlet na Mrzlico in na Smohor, katerega se je članstvo udeležilo v obilnem številu. Med udeležniki je vladalo veselo razpoloženje, čeprav ni bil alkohol na dnevnem redu, kakor je navada o praznikih. Delavska mladina, odprti oči in spregled, da imaš najcenejšo zabavo v gorskem raju, na svežem zraku, brez alkohola. Dovolj je, da čez teden vdihavaš škodljiv tovarniški zrak, zato pojdi v svojem prostem času na hribe, da se razvedriš in okrepiš. Posedanje v gostilnah, bratenje z alkoholom je škodljivo za zdravje in žep. Pristopajte k turističnemu društvu »Prijatelj Prirode«!

„Prijatelj prirode“.

Izlet ljubljanske podružnice v Pekel in na Cerknisko jezero. Na velikonočni ponedeljek je napravila podružnica »Prijatelj Prirode« v Ljubljani svoj prvi spomladanski izlet in sicer v Pekel pri Borovnici in dalje k Cerkniskemu jezeru. Izleta se je udeležilo 13 članov in članic ter 3 naraščalniki. Zjutraj nebo ni obetalo mnogo in je že pri vstopu v Pekel nekoliko rosiilo, toda to le mimogrede. Pot skozi vso sotesko je bila vsled razmočenega terena precej težavna, vendar jo je družina z naraščalniki vred hrabro premagala. Slapovi so bili jako močni vsled tavanja snega, katerega je po gozdovih vrh Pekla še mnogo. Na vrhu pri žagi je bil odmor in mal prigrizek. Ob 11. uri je bil odhod v Cerknico skozi Menešijo. Med potom je Bog Flavius zopet otvoril svoje zatvorske za nekoliko časa, kar pa družine ni spravilo ob dobro razpoloženje. Prihod v Cerknico je bil ob 2. uri pop. Po enournem odpočitku je družina odšla na jezero, kjer se je s čolnom prepehala med prepevanjem in ukanjem na otok in zopet nazaj. Hitro je mineval čas za odhod na vlak in zvečer smo se peljali od Rakeka proti Ljubljani s polnim užitkom prebitega dne. Sklenili smo, da se prihodnjč snidemo še v večjem številu, kadar nas bo zopet podružnica pozvala v prirodo. (Morda bi jih šlo več poleg, da se niste napotili baš v Pekel, pred katerim imajo ljubljanci, ki stoje še čisto pod vtisom nedavno obdržanega misijona, vendar huš strah. Op. ur.)

O, Zlatica se je lahko smehljala,
ko bala svojo je urejevala!
Tu zanjo ni bilo velike brige —
pregledala je le hranilne knjige...

Prav lepe si nabrala je prihranke...
kaj, res vi te ne pojmite uganke?
Da, da, to imenitna je dobrota,
da z Zlatorogom se prihrani — dota...

Oj zlata Zlatica — glas gre okrog:
nad vse je terpentinsko milo Zlatorog!
(Nadaljevanje sledi.)

Nalagajte svoje prihranke
v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Rotovski trg 6.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. — Telefon štev. 2324.

**Pristopajte k
zadrugi**

„Delavski dom“

r. z. z o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din,
delež 125 Din. Vsak de-
lavec, delavka naj sma-
tra za svojo dolžnost da
bo član te delavske
zadruge.

**Zbirajte za
tiskovni sklad**

Hitro se en zvezek!
od
Papirnice
Ljudske tiskarne
Šlomškov trg 6

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni**

14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**,
(900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno
radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio-
welt“. Naroča se Administration der „Radio-
welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša
obširne radioprograme, interesantne slike in ima
lepo urejene poučne tehnične članke.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po
nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

ELEKTROMEHANIČNA DELAVNICA

M. TRABI

Maribor, Vodnikov trg 3, Tel. 2702

Popravlja vseh vrst električnih strojev in
aparatur, novo ovijanje sežganih elektro-
motorjev, dynamo-strojev, transformatorjev
itd. Lastna preizkuševalnica, točna in ku-
lantna postrežba, zmerne cene, nakup in
prodaja porabljenih motorjev in dynamo-
strojev.

Kolesa, otroške vozičke, gramofone in žival-
ne stroje vseh vrst popravlja najceneje
meh. del.

Justin Gustinčič

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14
Velika zaloga gramofonov in plošč znamke
»Columbia« in več drugih znamk.

v tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi dobro blago za ženske in
otroške obleke po Din 8.—, 10.—,
12.— meter. Oglejte si pred nakupom.